

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM
2018-08-21
Meddelad i Stockholm

Mål nr
7627-18

SÖKANDE

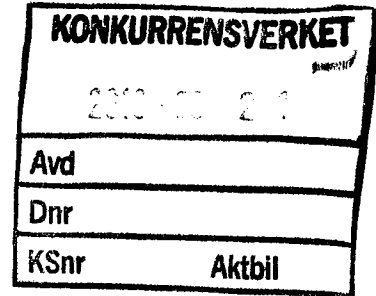
Kone AB, 556234-4639
164 96 Kista

MOTPART

Telge Inköp AB
Box 633
151 27 Södertälje

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 988884

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag–fredag
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		08:00–16:30
		www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND

Telge Inköp AB (Telge) genomför en upphandling av service av hissar, rulltrappor och mekaniska portar, dnr TI 2017-1218, genom ett öppet förfarande enligt lagen om offentlig upphandling (2016:1145), LOU. Fyra anbud har inkommit. En omvänd utvärdering har genomförts och anbuden har rangordnas efter anbudssumma. I tilldelningsbeslut den 23 mars 2018 har **PW Hiss & El AB** (PW) tilldelats avtal. Hissgruppen Sverige AB (Hissgruppen) och **Kone AB** (Kone), med den näst lägsta anbudssumman respektive den tredje lägsta anbudssumman, har redovisats som ej utvärderade.

YRKANDEN M.M.

Kone AB (Kone) yrkar att förvaltningsrätten ska besluta om rättelse i form av att upphandlingen inte får avslutas förrän en ny utvärdering har genomförts varvid PW:s och Hissgruppens anbud inte ska beaktas. Kone anför bl.a. följande. PW:s och Hissgruppens anbud uppfyller inte samtliga obligatoriska krav och borde ha förkastats. PW har även getts utvärderingsfördelar. Upphandlingsförfarandet brister i transparens och likabehandling och Telge har agerat i strid med 4 kap. 1 § LOU. Kone har lidit skada.

Telge anser att ansökan ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

I mål om överprövning enligt LOU gäller som huvudregel att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange vilka omständigheter denne grundar sin talan (RÅ 2009 ref. 69). Förvaltningsrätten har därmed att pröva om det på grundval av vad Kone anför i målet är

visat att Telge brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och om detta har medfört att Kone har lidit eller kan komma att lida skada (jfr 20 kap. 6 § LOU).

De grundläggande principerna innebär att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingen på ett öppet sätt. Upphandlingen ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (se 4 kap. 1 § LOU).

Vad parterna anför

Kone anför i huvudsak följande till grund för sin ansökan. Att anta ett anbud som inte uppfyller upphandlingens samtliga obligatoriska krav strider mot likabehandlingsprincipen och transparensprincipen i 4 kap. 1 § LOU. Ett anbud som helt eller delvis inte uppfyller kraven ska förkastas. PW:s och Hissgruppens anbud uppfyller inte det obligatoriska krav som uppställs i upphandlingsföreskrifterna UF3.511 under rubriceringen "*Teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser*" samt i förtydligandet av kravet som följer av i fråga 8 i upphandlingens frågor och svar. Referenserna ska i enlighet med förtydligandet i frågor och svar fråga 8 utgöra en referens som motsvarar det efterfrågade uppdraget avseende förvaltningsbestånd innehållandes hissar, portar och rulltrappor. PW:s anbud brister genom att åberopade uppdrag inte motsvarar uppdraget i upphandlingen. PW:s ena referens omfattar endast 30 stycken objekt. Vidare framgår endast erfarenhet av hissar och inte erfarenhet eller dokumenterad kunskap om rulltrappor eller portar. Av de uppgifter om uppdrag och ledande personer i företaget som PW har lämnat framgår inte att service har utförts hos en beställare som förvaltar över hissar, rulltrappor samt portar eller att arbetsledaren har erfarenhet eller dokumenterad kunskap om rulltrappor och portar. Inte heller av Hissgruppens anbud framgår erfarenhet av rulltrappor och portar. Detta är att jämföra med

Kones och Otis AB:s referenser där det tydligt framgår att servicen utförts på rulltrappor, portar och hissar. Att Telge har förbehållit sig att nyttja egna uppgifter om leverantörer från tidigare utförda uppdrag ger dessutom PW utvärderingsfördelar och förfarandet brister i transparens samt likabehandling mot övriga leverantörer. Telge har i publik fråga 1 i frågor och svar tagit bort ett sådant förbehåll och genom sitt svar instämt i att ett sådant förbehåll inte är likabehandlande. Även om Telge utifrån sin egen erfarenhet har godkänt PW:s referens uppfyller vidare bara en av PW:s två referenser de ställda kraven. Telge har specificerat att två referenser ska uppfylla de ställda kraven. Av tilldelningsbeslutet i Telges föregående upphandling daterat den 9 juni 2013 framgår därtill tydligt att PW tilldelades servicen av hissar och rulltrappor, inte portar och att ett annat bolag tilldelades servicen för portar. Att PW skulle ha skött även servicen av portar de senaste fyra åren vore oförenligt med Telges upphandling. PW kan således inte bedömas uppfylla de ställda kraven och inte heller Hissgruppens anbud uppfyller kraven avseende referensuppdrag. Telge har brustit i principerna om likabehandling och transparens och detta har medfört att Kone har lidit skada. Upphandlingsfelen är hänförliga till det skede som avser prövningen av anbudet. Det är därmed tillräckligt att förvaltningsrätten beslutar om att upphandlingen inte får avslutas först rättelse har gjorts i enlighet med yrkandet.

Telge anför huvudsak följande. Kvalificeringen/utvärderingen strider inte mot likabehandlingsprincipen eller transparensprincipen. PW uppfyller de ställda kraven. PW har fyllt i referenser i anbudsformuläret och sänt in CV för arbetsledare. Telge har nyttjat den möjlighet som framgår av UF3.511, om egna uppgifter efter tidigare utförda uppdrag åt Telge AB med dotterbolag, och Telge har ansett att det är verifierat att PW har den kapacitet, erfarenhet och resurser som efterfrågats. PW är de upphandlande myndigheternas nuvarande leverantör och har under ca fyra års tid skött efterfrågat servicearbete (hisservice, rulltrappor och portar) på ett tillfredställande sätt. Eftersom PW har lämnat den lägsta anbudssumman har övriga anbud, i en-

lighet med utvärderingsmodellen, inte kontrollerats och prövats. Det finns därmed i detta läge heller inte grund för att diskvalificera Hissgruppen. PW uppfyller de ställda kraven. Telge har inte brutit mot likabehandlingsprincipen eller transparensprincipen varmed Kone inte kan anses lida skada.

Upphandlingsdokumenten i relevanta delar

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att ändringen i upphandlingsföreskrifterna genom fråga 1 i frågor och svar, som bolaget hänvisar till, avser kravet på yrkesmässig kapacitet under rubriken ”*Yrkesmässig kapacitet, erfarenhet och resurser*” i UF3.511. Texten under rubriken ”*Teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser*” har inte ändrats eller delvis utgått.

I upphandlingsföreskrifterna UF3.511 under rubriken ”*Teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser*” anges följande.

”Anbudsgivaren ska ha tillräcklig teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser för att kunna genomföra det uppdrag som upphandlingen avser.

Kravet är att;

- under de senaste tre åren utfört hiss service uppdrag motsvarande det uppdrag som upphandlingen avser på ett tillfredställande sätt avseende ställda tid- och kostnadskrav samt enligt gängse branschnormer, eller att*
- ledande personer i företaget har motsvarande erfarenhet*

Anbudsgivaren ska lämna en förteckning av utförda uppdrag gällande för Anbudsgivaren alternativt ledande personer som bevis. Där ska det framgå årtal för utförda uppdrag, beskrivning av arbete och värde i uppdraget samt referenspersoner med namn, aktuella telefonnummer och e-post.

Telge inköp AB kan komma att kontakta angivna referenser för att verifiera att lämnade uppgifter är riktiga och att uppdragen har genomförts med godkänt resultat. Telge inköp AB äger också rätt att nyttja egna uppgifter om leverantören som dokumenterats i samband med leverantörsuppföljning efter tidigare utförda uppdrag.”

I fråga 8 i frågor och svar har Kone ställt en fråga om kravet ovan i UF3.511 angående referenser. Telge har svarat ”ja” på följande fråga från Kone:

”Uppdrag som motsvarar uppdraget i upphandlingen tolkar vi som att ni ställer krav på leverantören att den ska ha utfört arbete åt en beställare som i sitt förvaltningsbestånd har Hissar, Portar samt rulltrappor på service hos leverantören. Har vi tolkat era kvalitetskrav rätt?”

I upphandlingsföreskrifterna UF3.31 anges att anbud ska innehålla komplett ifyllt anbudsformulär med efterfrågade redovisningar och handlingar.

I anbudsformuläret ”Anbudsformulär 2017-01-29” finns plats för att fylla i två referensuppdrag, referensuppdrag 1 och referensuppdrag 2. Det finns rutor för anbudsgivaren att ange kontaktuppgifter och beskrivning av uppdraget.

”Beskrivning av uppdraget:

- *Årtal när uppdraget utfördes*
- *Beskrivning av arbete*
- *Uppdragets värde”*

PW har i sitt anbudsformulär angett kontaktuppgifter för Telge som referensuppdrag 1, ”2015–2017”, ”Service” och ”Ca 500 objekt”.

Som referensuppdrag 2 har PW angett kontaktuppgifter för Fastighets AB L E Lundberg ”2014–2017”, ”Service” och ”Ca 30 objekt”.

Förvaltningsrättens bedömning

Inom ramen för LOU och de grundläggande principerna har en upphandlande myndighet stor frihet att utforma upphandlingsdokumenten och att ställa krav på upphandlingsföremålet. Av 14 kap. 1 § första stycket LOU framgår att en upphandlande myndighet i en upphandling också får ställa krav på att leverantören ska vara kvalificerad i vissa avseenden. Kraven får enligt punkten 3 i bestämmelsens första stycke avse teknisk och yrkesmässig kapacitet. Av 5 § samma kapitel framgår att ett krav enligt 1 § första stycket 3 får innebära att leverantören ska förfoga över nödvändiga perso-

nalresurser och tekniska resurser samt ha sådan erfarenhet som behövs för att kontraktet ska kunna fullgöras enligt en ändamålsenlig kvalitetsstandard.

Avseende upphandlingens krav på teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser ska anbudsgivaren enligt UF3.511 lämna en förteckning av utförda uppdrag gällande för anbudsgivaren alternativt ledande personer som bevis. Det anges att det där ska framgå årtal för utförda uppdrag, beskrivning av arbete och värde i uppdraget samt referenspersoner med namn, aktuella telefonnummer och e-post.

Förvaltningsrätten anser inte att det framgår annat än att Telge har haft fog för att bedöma att PW har tillräcklig teknisk kapacitet, erfarenhet och resurser för uppdraget. Av anbudsformuläret eller upphandlingsdokumenten i övrigt går inte att utläsa något krav på att ett visst antal utförda uppdrag ska redovisas. Det går inte heller att utläsa något uttryckligt krav på att det av anbudsformuläret ska framgå att de två referensuppdragen ska ha omfattat reparationer av såväl hissar, rulltrappor som portar. Istället anges uttryckligen i upphandlingsföreskrifterna att det som efterfrågas är ”hiss service uppdrag motsvarande det uppdrag som upphandlingen avser”. Svaret på fråga nr 8 är visserligen något otydligt och skulle kunna tolkas som att det som efterfrågas är mer omfattande än endast uppdrag avseende hisservice. Med hänsyn till den förhållandevis tydliga skrivningen i upphandlingsföreskrifterna och då fråga 8 inte avsett hela den relevanta skrivningen kan kravet emellertid inte förstås så att det av anbudsformuläret uttryckligen ska framgå att referensuppdragen avsett service på hissar, portar och rulltrappor.

Förvaltningsrätten anser mot denna bakgrund att PW i sitt anbudsformulär har lämnat en förteckning som bevis i enlighet med det utformade kravet. Det ställs i upphandlingen inget krav på att ytterligare uppgifter ska gå att utläsa av anbudsgivarens förteckning eller att närmare omfattning eller serviceområden avseende angett uppdrag på annat sätt ska styrkas.

Att Telge vid en kontroll av lämnade referenser har förebehållit sig rätten att nyttja egna uppgifter om leverantören som dokumenterats i samband med leverantörsuppföljning efter tidigare utförda uppdrag innebär heller inte att likabehandlingsprincipen eller transparensprincipen har åsidosatts. Förutsättningarna för att kontrollera referenser och nyttja uppgifter från tidigare uppdrag har angetts i upphandlingsdokumentet. Det framgår inte annat än att verifiering av uppgifter från tidigare uppdrag har skett på ett ändamålsenligt och objektivt sätt utan att de grundläggande principerna överträds. Enligt förvaltningsrätten har Kone inte visat att Telge genom utformningen eller tillämpningen av det aktuella kravet har brutit mot likabehandlingsprincipen eller transparensprincipen eller på annat sätt trätt LOU för när. Vad Kone anför i dessa delar visar således inte att det finns skäl för ingripande mot upphandlingen.

Kone har vidare gjort gällande att Hissgruppen inte uppfyller de ställda kraven i upphandlingen. Även om Kones invändningar mot Hissgruppen skulle godas medför det inte någon ändring i sak eftersom PW:s anbud prövades och antogs i upphandlingen. Kone kan därmed inte ha lidit skada av Telges beslut att inte förkasta anbudet från Hissgruppen. Vid denna bedömning saknas skäl att pröva Kones invändningar mot Hissgruppen.

Förvaltningsrätten anser sammanfattningsvis att vad Kone anför i målet inte utgör omständigheter som visar att Telge har genomfört upphandlingen i strid med någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU. Det saknas därmed skäl för ingripande enligt LOU. Kones ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Alexander Dettner
Förvaltningsrättsfiskal

Katri Andersson har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

